

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la respingerea recursului depus de Ludmila Cozma,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ludmila Cozma împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil

împotriva încheierii din 07 august 2024 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3r-245/24
NR. PIGD 2-23044701-01-3r-28102024)*

Termenul depunerii motivării cererii de apel. Neprezentarea motivării cererii de apel.

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani: I. Barbacaru,
Instanța de apel: A. Bostan, Gr. Dașchevici, A. Braga,

20 noiembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul depus de Ludmila Cozma

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Oxana Parfeni,

Ion Malanciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 27 martie 2023, Ludmila Cozma a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, solicitând anularea deciziei Casei teritoriale de asigurări sociale sect. Râșcani nr. 9095 din 28 decembrie 2022 privind acordarea pensiei de funcționar public conform prevederilor Legii nr.156/1998, art. 44 alin. (1) și art. 42 alin.(1), anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 375/23 din 27 februarie 2023, privind refuzul de acordare a pensiei de funcționar public și includerea în stagiul total de cotizare realizat în întreaga perioadă de activitate, indicat în Carnetul de muncă, conform situației la 01 ianuarie 2017 și anume - de 34 ani și 5 luni, și anume a perioadelor 18 septembrie 1986 – 15 iunie 1987, 05 mai 1991 – 20 mai 1996, 08 iunie 2005 – 31 august 2005; obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale și Casei Teritoriale de asigurări Sociale Râșcani să stabilească și să acorde pensia de funcționar public, cu includerea în stagiul total de cotizare realizat întreaga perioade de activitate, indicat în Carnetul de muncă, conform situației la 01 ianuarie 2017 și anume - de 34 ani și 5 luni, și anume a perioadelor 18 septembrie 1986 – 15 iunie 1987, 05 mai 1991 – 20 mai 1996, 08 iunie 2005 – 31 august 2005.

2. Prin hotărârea din 05 martie 2024 a Judecătorie Chișinău, sediul Râșcani, acțiunea de contencios administrativ, înaintată de către Ludmila Cozma împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, privind anularea actului administrativ – Decizia CTAS Râșcani, mun. Chișinău, din 27 decembrie 2022, precum și Decizia exprimată prin scrisoarea nr. 375/23 din 27 februarie 2023, adoptată în procedura prealabilă, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

3. La 19 martie 2024, Ludmila Cozma a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârii din 05 martie 2024 a Judecătorie Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei decizii prin care să fie anulată decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Râșcani nr. 9095 din 28 decembrie 2022 privind acordarea pensiei de funcționar public conform prevederilor Legii nr. 156\1998, art. 44 alin. (1) și art. 42alin. (1), anulată decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. 375\2023 din 27 februarie 2023, privind refuzul de acordare a pensiei de funcționar public și includerea în stagiul total de cotizare realizat în întreaga perioadă de activitate, indicat în Carnetul de

muncă, conform situației la 01 ianuarie 2017 și anume - de 34 ani și 5 luni, și anume a perioadelor 18 septembrie 1986 - 15 iunie 1987, 05 mai 1991 – 20 mai 1996, 08 iunie 2005 – 31 august 2005; obligarea CNAS și CTAS Râșcani privind stabilirea și acordarea pensiei de funcționar public cu includerea în stagiul total de cotizare realizat în întreaga perioadă de activitate, indicat în Carnetul de muncă, conform situației la 01 ianuarie 2017 și anume - de 34 ani și 5 luni, și anume a perioadelor 18 septembrie 1986 – 15 iunie 1987, 05 mai 1991 – 20 mai 1996, 08 iunie 2005 – 31 august 2005.

4. Prin încheierea din 07 august 2024 a Curții de Apel Chișinău s-a declarat inadmisibil apelul declarat de Ludmila Cozma, împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani din 05 martie 2024, emisă în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de Cozma Ludmila împotriva Casei Naționale de asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ din motiv că, motivarea apelului nu a fost depusă.

5. La 20 septembrie 2024 Ludmila Cozma, a depus recurs împotriva încheierii din 07 august 2024 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea cererii de recurs, casarea încheierii instanței de apel cu trimiterea cauzei la rejudecare.

6. În motivarea recursului, a invocat că, în perioada termenului de depunere a apelului nemotivat a avut probleme de sănătate, în acest sens având și grad de dizabilitate. Prin urmare, fizic a fost în imposibilitate de a înainta apelul motivat până la data de 27 iunie 2024, Or, sănătatea precară a generat factori ce au influențat negativ și asupra productivității de lucru, motiv care a stat la baza adresării la medicul de familie la data de 25 iunie 2024, care a stabilit diagnosticul complet în documentul medical, indicând un regim la domiciliu și tratament ambulator.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

7. 241 alin. (1) din Codul administrativ prevede următoarele:

„Încheierile primei instanțe și ale instanței de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărâre, în cazurile prevăzute de prezentul cod și de alte legi.”

8. Art. 242 din Codul administrativ relevă că:

„Recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic”

9. Art. art. 191 alin. (5) lit. b) din Codul administrativ:

„Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, a deciziilor și a încheierilor curților de apel”

10. Art. 243 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ prevede că:

„Examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul”

11. Art. 236 alin. (1) și (2) lit. e) din Codul administrative prevede că:

„Instanța de apel examinează din oficiu admisibilitatea apelului. Dacă este inadmisibil, apelul se declară ca atare printr-o încheiere susceptibilă de recurs. Apelul se declară inadmisibil în special când motivarea apelului nu a fost depusă sau a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2).”

12. Art. 232 alin. (2) din Codul administrative prevede că:

„Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la instanța de judecată care a emis hotărârea contestată.”

13. Art. 24 din Codul administrativ prevede că:

„Participanții la procedura administrativă și procedura de contencios administrativ trebuie să își exercite drepturile și să își îndeplinească obligațiile cu bună-credință, fără a încălca drepturile procesuale ale altor participanți.

Participantul care își exercită drepturile procesuale în mod abuziv și nu își îndeplinește obligațiile procesuale cu bună-credință răspunde potrivit legii pentru prejudiciile materiale și morale cauzate.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

14. Cu referire la termenul de depunere a recursului se reține că, Curtea de Apel Chișinău a adoptat încheierea contestată la 07 august 2024, fiind notificată recurentei la data de 05 septembrie 2024, fapt ce se confirmă prin extrasul din poșta electronică anexat la dosar (f. d. 80).

15. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că Ludmila Cozma, s-a conformat prevederilor legale și a respectat termenul instituit de legiuitor la articolul 242 din Codul administrativ, pentru demararea căii de atac în ordine de recurs.

16. Studiind materialele dosarului, precum și argumentele recurentei invocate în cererea de recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins din următoarele motive.

17. Din materialele cauzei rezultă că, la 05 martie 2024 a fost pronunțată hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, prin care s-a respins ca neîntemeiată acțiunea de contencios administrativ înaintată de Ludmila Cozma, împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale, privind anularea actului administrativ – Decizia CTAS Râșcani, mun. Chișinău, din 27 decembrie 2022, precum și Decizia exprimată prin scrisoarea nr. 375/23 din 27 februarie 2023, adoptată în procedura prealabilă, obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

18. La data de 19 martie 2024 Ludmila Cozma a depus cerere de apel nemotivată împotriva hotărârea din 05 martie 2024 a Judecătorie Chișinău, sediul Râșcani, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei decizii de admitere a acțiunii

19. Prin încheierea din 07 august 2024 a Curții de Apel Chișinău, s-a declarat inadmisibil apelul declarat de Ludmila Cozma, împotriva hotărârii Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani din 05 martie 2024.

20. Pentru a decide astfel, instanța de apel a conchis că Ludmila Cozma a omis termenul de depunere a apelului motivat, acesta nefiind depus până în prezent.

21. Totodată, după cum rezultă din materialele cauzei la 06 martie 2024, prin scrisoare recomandată cu aviz de recepție a fost expediat în adresa reclamantei Ludmila Cozma copia dispozitivului hotărârii, iar la data de 28 mai 2024 la adresa electronică a ultimei a fost expediată copia hotărârii motivate din 05 martie 2024 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani.

22. Astfel, termenul de prezentare a motivării apelului împotriva hotărârii primei instanțe a început să curgă de la 29 mai 2024, și a expirat la data de 27 iunie 2024.

23. La caz, instanța de recurs constată că Ludmila Cozma, contrar art. 232 alin.(2) din Codul administrativ, a prezentat motivarea apelului ca anexă la cererea de recurs. Respectiv, la data emiterii încheierii contestate, care face obiectul prezentului recurs, și anume 07 august 2024, Curtea de Apel Chișinău nu avea la dispoziție motivarea apelului depus de Ludmila Cozma împotriva hotărârii din 05 martie 2024 a Judecătorei Chișinău, sediul Râșcani, din care să stabilească temeiurile de ilegalitate a hotărârii primei instanțe, invocate de apelantă.

24. La acest capitol se va remarca că Ludmila Cozma din data notificării copiei hotărârii motivate a primei instanțe 28 mai 2024 și până la data limită pentru prezentarea motivării apelului 27 iunie 2024, a avut termen real și suficient de 30 de zile, întru realizarea acțiunilor procesuale necesare în vederea apărării drepturilor și intereselor sale legitime.

25. Ținând cont de cele menționate și având în vedere faptul că încheierea din 07 august 2024 a Curții de Apel Chișinău este adoptată în conformitate cu normele de drept procedural și cu aprecierea completă a tuturor probelor și a circumstanțelor cauzei, instanța de recurs o consideră legală și întemeiată, or, recurenta nu a întreprins vre-o acțiune de a prezenta instanței de apel motivarea apelului împotriva hotărârii primei instanțe până la 27 iunie 2024, ziua în care a expirat termenul pentru realizarea operațiunilor procesuale nominalizate.

26. Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va respinge argumentul recurente precum că în perioada de depunere a apelului a avut probleme de sănătate, or după cum rezultă din trimitere extras prezentat de către recurentă, ultima abia la data de 25 iunie 2024 s-a adresat la medicul de familie. Mai mult, acest fapt nu poate fi catalogat ca o excepție, or Ludmila Cozma fiind partea cea mai cointereseată în examinarea cauzei

urma să depună toată diligența necesară, în vederea respectării tuturor termenilor.

27. În concluzie, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că argumentele recursului nu justifică casarea încheierii instanței de a considera apelul inadmisibil.

28. Mai mult, Ludmila Cozma, fiind conștientă că a depus doar apel nemotivat, avea obligația de a întreprinde toate măsurile necesare, de a-și proteja drepturile sale de acces la instanță, fapt, însă ignorat de aceasta.

29. Relevând dispozițiile art. 24 alin. (1) și (2) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că, Ludmila Cozma nu a depus diligența necesară în vederea exercitării căii de atac în modalitatea impusă de lege.

30. Reieșind din cele expuse, instanța de recurs constată temeinicia încheierii instanței de apel, deoarece recurenta nu a prezentat motivarea apelului în modul stabilit de art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, fapt pentru care survin consecințele prevederilor art. 236 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ.

31. Tot aici, instanța de recurs accentuează că conform legislației în vigoare, sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

32. Exercițarea unui drept de către titularul său nu poate avea loc decât într-un anumit cadru, prestabilit de legiuitor, cu respectarea anumitor exigențe, cărora li se subsumează și instituirea unor termene, după a căror expirare valorificarea respectivului drept nu mai este posibilă.

33. În practica sa constantă, Curtea Europeană a reiterat că „dreptul la instanță”, la fel ca și dreptul de acces, nu are un caracter absolut. În această privință Curtea, în multe cauze similare, nu exclude ipoteza că interesele unei bune administrări a justiției pot să justifice impunerea unui termen de exercitare a căii de atac (cauza Bacev vs. fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei; Kemp vs. Luxemburg; Diaz Ochoa vs Spania), în care CEDO a reiterat că termenul fixat de legea internă este o restricție ce guvernează accesul la justiție.

34. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, soluția emisă de către instanța de apel este una întemeiată legal și în corespundere cu circumstanțele cauzei, or argumentele invocate în susținerea cererii de recurs sunt contrare legislației procesuale și lipsite de relevanță.

35. Din aceste considerente, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat de Ludmila Cozma, cu menținerea încheierii contestate.

36. Ținând cont de cele expuse și în conformitate cu art. 243 alin. (1) lit. b) și alin. (2) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Respinge recursul declarat de Ludmila Cozma și menține încheierea 07 august 2024 a Curții de Apel Chișinău.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc